

WCAG 2.2 onderzoek niveau AA

<https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl>

Opdrachtgever: Gemeente Leiden

Website: <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl>

Datum 05 januari 2026

Documentnr: 12011125-20260105

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Feedback van onderzoeker	3
Inleiding	4
Onderzoekgegevens	5
Onderzoek resultaten	7
WCAG 2.2 niveau A + AA	7
Overzicht resultaten	8
Principe waarneembaar	8
Principe robuust	10
Principe 1. Waarneembaar	11
Richtlijn 1.1 Tekstalternatieven.....	11
Richtlijn 1.2 Op tijd gebaseerde media	12
Richtlijn 1.3 Aanpasbaar	13
Richtlijn 1.4 Onderscheidbaar	16
Principe 2. Bedienbaar	21
Richtlijn 2.1 Toetsenbordtoegankelijk.....	21
Richtlijn 2.2 Genoeg tijd	22
Richtlijn 2.3 Toevallen	23
Richtlijn 2.4 Navigeerbaar	23
Richtlijn 2.5 Input modaliteiten.....	27
Principe 3. Begrijpelijk	30
Richtlijn 3.1 Leesbaar	30
Richtlijn 3.2 Voorspelbaar	30
Richtlijn 3.3 Assistentie bij invoer	32
Principe 4. Robuust	35
Richtlijn 4.1 Compatibel	35
Bijlage 1 – overzicht geteste pagina's	37

Samenvatting

De audit heeft laten zien dat er op verschillende plekken als goed is nagedacht over toegankelijkheid. Zo is de voortgangsbalk indicator die wordt laten zien bij onderzoeken, gecombineerd met screen reader only melding wanneer één van de fasen is afgerond een goede implementatie. Dit zorgt ervoor dat dat informatie die visueel wordt weergegeven ook nog beschikbaar is voor mensen die een visuele beperking hebben en hierdoor afhankelijk zijn van een schermlezer.

Tegelijkertijd zijn er belangrijke aandachtspunten. Zo veroorzaakt de sidebar knelpunten. Soms krijgt de sidebar de toetsenbordfocus voordat de hoofdinhoud wordt bereikt, terwijl op andere pagina's de volgorde precies omgekeerd is. Dit gebrek aan consistentie maakt de navigatie onvoorspelbaar. Daarnaast ontbreekt op diverse pagina's een heading boven de sidebar. Hierdoor zijn de relatie tussen de anchor-links die in de sidebar staan en de rest van de pagina-inhoud minder duidelijk voor gebruikers van schermlezers.

Ook de accessibility-widget van Sienna bevat tekortkomingen. De toestand van knoppen wordt niet correct weergegeven voor schermlezers, de focusindicator heeft op meerdere plekken onvoldoende contrast en de widget kan content blokkeren, vooral bij hoge zoomniveaus.

De PDF-documenten op de website bevatten de grootste toegankelijkheidsproblemen. Zo zijn er meerdere structurele problemen: ontbrekende of foutieve alt-teksten, ontbrekende documenttitels, geen of onjuiste kopstructuren, verkeerd toegepaste tabellen en lege paragraaf-elementen. Soms bevat een PDF zelfs helemaal geen toegankelijkheidstags, waardoor de documenten voor schermlezers niet bruikbaar zijn. Hierdoor ontstaat een grote toegankelijkheidsachterstand binnen de aangeboden documenten. Alhoewel recente documenten minder problemen hebben in vergelijking met oudere documenten blijven structurele problemen terugkomen.

Feedback van onderzoeker

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/toegankelijkheid> staat beschreven dat Status B is behaald. Deze status kan ik niet terug vinden in het register op <https://www.toegankelijkheidsverklaring.nl/register>. Naast het laten uitvoeren van een audit betreffende de toegankelijkheid moet dit ook ingediend worden bij Logius en na het publiceren van de verklaring moet dit ook op uw eigen site gedeeld worden zoals beschreven staat op <https://www.digitoegankelijk.nl/toegankelijkheidsverklaring#publiceren>.

Er zijn ook enkele bevindingen betreffende de contrast van links op de website. Alhoewel deze contrast problemen verholpen kunnen worden door middel van de aanwezige web accessibility widget van Sienna, wat de bevinding kan verhelpen, is het in dit geval niet goed gekeurd omdat de widget zelf ook verschillende toegankelijkheidsproblemen heeft. Hierdoor kan het niet worden goed gekeurd als een geldige oplossing. Het advies is alsnog om het oorspronkelijke probleem te verhelpen en niet alleen het te laten rusten op de aanwezige widget, aangezien gebruikers dan alleen goed gebruik kunnen maken van de website wanneer ze gebruik maken van de accessibility widget.

Inleiding

Op verzoek van Gemeente Leiden, is een toegankelijkheidsonderzoek uitgevoerd op <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl>. Dit onderzoek is uitgevoerd door Edwin Bouterse van WIND Internet volgens de onderzoeksmethode WCAG-EM van het W3C en is afgerond op 05 januari 2026. Hierbij is onderzocht of deze website voldoet aan de eisen gesteld door WCAG 2, niveau A en AA, volgens de Europese Norm EN 301 549.

WCAG staat voor Web Content Accessibility Guidelines. Dit zijn internationale regels die dienen om digitale content voor iedereen toegankelijk te maken. Sinds 5 oktober 2023 is WCAG 2.2 de nieuwe norm geworden voor toegankelijkheid voor websites, documenten en apps. Met WCAG 2.2 zijn, in vergelijking met WCAG 2.1, zes nieuwe succescriteria toegevoegd en is één succescriteria komen te vervallen. De vervallen succescriteria 4.1.1. werd oorspronkelijk aangenomen om problemen aan te pakken die ondersteunende technologie had met parseren. Ondersteunende technologie hoeft niet meer te parseren. Deze problemen bestaan dus niet meer of worden door andere criteria aangepakt.

WCAG 2.2 is nog geen onderdeel van EN 301 549, welke nog WCAG 2.1 volgt. Dit betekent dat de zes nieuwe succescriteria nog niet verplicht zijn. Om de toegankelijkheid te verbeteren raden wij wel aan om aan deze succescriteria te voldoen en dus zullen deze succescriteria ook in dit onderzoek worden meegenomen.

Dit onderzoek maakt gebruik van een steekproef om de website te onderzoeken. Alhoewel we proberen de steekproef zo representatief mogelijk te maken kan het zijn dat tijdens het onderzoek sommige problemen niet worden gevonden. Het onderzoek is een momentopname en laat zien welke problemen op dat moment door de onderzoeker zijn waargenomen. Wanneer een volgend onderzoek wordt uitgevoerd kunnen oude problemen alsnog tevoorschijn komen.

Wanneer er bevindingen zijn worden voorbeelden gegeven van het gevonden probleem. Deze bevinding zal niet een compleet overzicht zijn. Het is mogelijk dat deze problemen ook op andere onderzochte pagina's voorkomen of elders op de website. Wij adviseren daarom om zelf de website te onderzoeken op vergelijkbare problemen.

Bij het oplossen van bevindingen moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat daarbij nieuwe toegankelijkheidsproblemen ontstaan. Aanpassingen aan de website kunnen in sommige gevallen onbedoelde effecten hebben, waardoor andere onderdelen niet langer aan de succescriteria voldoen. Dit geldt zowel voor technische wijzigingen als voor aanpassingen in de content.

Mocht u inhoudelijke vragen hebben naar aanleiding van dit rapport dan kunt u contact met ons opnemen via info@windinternet.nl

Onderzoekgegevens

Algemene gegevens

Opdrachtgever:	Gemeente Leiden
Onderzochte websites:	https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl
Type onderzoek:	WCAG 2.2 onderzoek niveau AA
Datum rapport:	05 januari 2026
Inspectie-instelling:	WIND Internet
Onderzoeker:	Edwin Bouterse

Scope van het onderzoek

De scope van het onderzoek is vastgesteld volgens de richtlijnen van de evaluatiemethode WCAG-EM. Bij iedere URL is eventueel aangegeven waarom deze in het onderzoek is opgenomen of juist is weggelaten.

Alle URI's die vallen onder <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/>
<https://formulieren.windinternet.nl/> wanneer ze gelinkt worden vanuit een URI die begint met <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/>

Steekproef

Aantal pagina's: 17 (Zie bijlage 1 – overzicht geteste pagina's voor de URI's in de volledige steekproef.)

Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de evaluatiemethode WCAG-EM, zoals aanbevolen door DigiToegankelijk (Logius). Dit onderzoek is handmatig uitgevoerd.

Toegepaste norm

WCAG 2.2, niveau A en AA (<https://www.w3.org/TR/WCAG22/>)

Gebruikte technieken

Bij het uitvoeren van dit onderzoek is ervan uitgegaan dat alle technieken van het W3C worden ondersteund en dus toegepast mogen worden. Voor een overzicht van deze technieken, zie: www.w3.org/WAI/WCAG22/Techniques

User agents

Bij dit onderzoek zijn de volgende user agents gebruikt:

- Google Chrome versie 143 (primair)
- NVDA in combinatie met Google Chrome
- Mozilla Firefox versie 146
- Microsoft Edge versie 143

Afhankelijke technologie

- HTML
- CSS
- WAI-ARIA
- JavaScript
- SVG
- PDF

Inspectie-instelling

Dit onderzoek is uitgevoerd door WIND Internet.

Adres: Tijnjedijk 89, 8936 AC Leeuwarden

Telefoon: 058-28022887

E-mailadres: info@windinternet.nl

Website: www.windinternet.nl

Onderzoek resultaten

Om een duidelijk beeld te geven van de toegankelijkheid van de onderzochte pagina's volgens de WCAG, is in dit rapport een tabel opgenomen met de onderzoeksresultaten. Deze tabel toont per WCAG principe hoeveel succescriteria zijn beoordeeld en voor hoeveel daarvan de pagina's voldoen, uitgesplitst per niveau. Op deze manier biedt de tabel een globaal overzicht van de mate van web toegankelijkheid.

WCAG 2.2 niveau A + AA

Principe	Niveau A	Niveau AA	Totaal
Waarneembaar	6/9	8/11	14/20
Bedienbaar	10/14	3/6	13/20
Begrijpelijk	5/7	5/6	10/13
Robuust	0/1	1/1	1/2
Totaal	21/31	17/24	38/55

Overzicht resultaten

Om beter inzicht te geven in de web toegankelijkheid van de website zijn hieronder tabellen toegevoegd waarin alle WCAG 2.2 succescriteria zijn opgenomen, inclusief de beoordeling of de onderzochte pagina's hieraan voldoen. De tabellen vermelden daarnaast het niveau waartoe elk succescriterium behoort en bevat een korte omschrijving van het betreffende succescriterium.

Principe waarneembaar

Criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
1.1.1	Niet-tekstuele content	A	Voldoet niet
1.2.1	Louter-geluid en louter-videobeeld (vooraf opgenomen)	A	Niet aanwezig
1.2.2	Ondertitels voor doven en slechthorenden (vooraf opgenomen)	A	Niet aanwezig
1.2.3	Audiodescriptie of media-alternatief (vooraf opgenomen)	A	Niet aanwezig
1.2.4	Ondertitels voor doven en slechthorenden (live)	AA	Niet aanwezig
1.2.5	Audiodescriptie (vooraf opgenomen)	AA	Niet aanwezig
1.3.1	Info en relaties	A	Voldoet niet
1.3.2	Betekenisvolle volgorde	A	Voldoet niet
1.3.3	Zintuiglijke eigenschappen	A	Voldoet
1.3.4	Weergavestand	AA	Voldoet
1.3.5	Identificeer het doel van de input	AA	Voldoet niet
1.4.1	Gebruik van kleur	A	Voldoet
1.4.2	Geluidsbediening	A	Niet aanwezig
1.4.3	Contrast (minimum)	AA	Voldoet niet
1.4.4	Herschalen van tekst	AA	Voldoet
1.4.5	Afbeeldingen van tekst	AA	Voldoet
1.4.10	Reflow	AA	Voldoet
1.4.11	Contrast van niet-tekstuele content	AA	Voldoet niet
1.4.12	Tekstafstand	AA	Voldoet
1.4.13	Content bij hover of focus	AA	Voldoet

Principe bedienbaar

Criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
2.1.1	Toetsenbord	A	Voldoet niet
2.1.2	Geen toetsenbordval	A	Voldoet
2.1.4	Toetsenbord sneltoetsen	A	Niet aanwezig
2.2.1	Tijd instelbaar	A	Niet aanwezig
2.2.2	Pauzeren, stoppen, verbergen	A	Niet aanwezig
2.3.1	Drie flitsen of lager drempelwaarde	A	Voldoet
2.4.1	Blokken omzeilen	A	Voldoet niet
2.4.2	Getitelde pagina	A	Voldoet niet
2.4.3	Focusvolgorde	A	Voldoet
2.4.4	Linkdoel (in context)	A	Voldoet niet
2.4.5	Meerdere manieren	AA	Voldoet
2.4.6	Koppen en labels	AA	Voldoet niet
2.4.7	Zichtbare focus	AA	Voldoet niet
2.4.11	Focus niet verduisterd (minimum)	AA	Voldoet niet
2.5.1	Aanwijzergebaren	A	Niet aanwezig
2.5.2	Annuleren van aanwijzer	A	Voldoet
2.5.3	Label in naam	A	Voldoet
2.5.4	Beweging geactiveerd	A	Niet aanwezig
2.5.7	Sleepbewegingen	AA	Niet aanwezig
2.5.8	Doelgrootte (minimum)	AA	Voldoet

Principe begrijpelijk

Criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
3.1.1	Taal van de pagina	A	Voldoet niet
3.1.2	Taal van onderdelen	AA	Voldoet
3.2.1	Bij focus	A	Voldoet
3.2.2	Bij invoer	A	Voldoet
3.2.3	Consistente navigatie	AA	Voldoet niet
3.2.4	Consistente identificatie	AA	Voldoet
3.2.6	Consistente hulp	A	Voldoet
3.3.1	Foutidentificatie	A	Voldoet niet
3.3.2	Labels of instructies	A	Voldoet
3.3.3	Foutsuggestie	AA	Voldoet
3.3.4	Foutpreventie (juridisch, financieel, gegevens)	AA	Voldoet
3.3.7	Dubbele invoer	A	Voldoet
3.3.8	Toegankelijke authenticatie (minimum)	AA	Voldoet

Principe robuust

Criterium	Omschrijving	Niveau	Resultaat
4.1.2	Naam, rol, waarde	A	Voldoet niet
4.1.3	Statusberichten	AA	Voldoet

Principe 1. Waarneembaar

Informatie en componenten van de gebruikersinterface moeten toonbaar zijn aan gebruikers op voor hen waarneembare wijze.

Richtlijn 1.1 Tekstalternatieven

Lever tekstalternatieven voor alle niet-tekstuele content, zodat die veranderd kan worden in andere vormen die mensen nodig hebben, zoals grote letters, braille, spraak, symbolen of eenvoudigere taal.

Niveau A

Succescriterium 1.1.1: Niet-tekstuele content

Alle niet-tekstuele content die aan de gebruiker wordt gepresenteerd, heeft een tekstalternatief dat een gelijkwaardig doel dient.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op elke pagina die onder <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> valt staat een logo van de rekenkamer. De afbeelding bevat een alt-tekst, maar deze alt-tekst benoemt niet dat het een logo is. Door dit toe te voegen wordt de beschrijving beter. Door ook bijvoorbeeld "hoofdpagina" er bij te zetten voldoe je ook meteen aan de bevinding voor 2.4.4. De totale alt-tekst zal dan "Logo rekenkamer Leiden en Leiderdorp hoofdpagina" worden. "Hoofdpagina" zal ook in de titel gezet kunnen worden in plaats van de alt-tekst aangezien het technisch niet onderdeel is van de afbeelding.

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> staan 3 afbeeldingen op een rij, bij de links "Onze werkwijze", "Recent afgerond onderzoek" en "Recent gestart onderzoek". De afbeelding van de middelste link bevat een alt-tekst terwijl dit niet nodig is. De afbeelding is decoratief, de afbeeldingen eromheen hebben geen alt-tekst ontvangen en omdat de afbeelding is verbonden aan de link kan het linkdoel minder duidelijk worden.

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/rekenkamer-leiden-leiderdorp> staan afbeeldingen van personen met een toepasselijke alt-tekst. één van de personen mist een afbeelding en daar staat een placeholder afbeelding, maar deze placeholder heeft wel een alt-tekst ontvangen die de naam van de persoon geeft. Dit is incorrect en hier zal als alt-tekst aangegeven moeten worden dat het een placeholder is zodat mensen die afhankelijk zijn van een schermlezer weten dat hier een foto ontbreekt.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2025_Meta-analyse_Participatie/Rekenkamerbrief_meta-analyse_Participatie_Leiderdorp.pdf bevat op het voorblad een afbeelding. De alt-tekst van de afbeelding is als volgt: "Afbeelding met schets, zwart-wit, ontwerp. Door AI gegenereerde inhoud is mogelijk onjuist."

Deze alt-tekst beschrijft niet goed wat er visueel te zien is, aangezien de AI gegenereerde inhoud niet visueel zichtbaar is.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2022_Verwijzen_in_jeugdzorg/2021-05_Bijlage_Onderzoeksaanpak_verwijzingen_Jeugdzorg.pdf bevat op pagina 1 een logo die niet is voorzien van een alt-tekst.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf bevat een afbeelding van de tekst "HIEMSTRA DE VRIES". Deze afbeelding bevat geen alt-tekst om gebruikers van een schermlezer te laten weten wat er staat. Hierdoor zullen mensen met slecht zicht die afhankelijk zijn van schermlezers niet alle informatie kunnen krijgen. Dit komt voor op pagina 1 en pagina 25.

Richtlijn 1.2 Op tijd gebaseerde media

Lever alternatieven voor op tijd gebaseerde media.

Niveau A

Succescriterium 1.2.1 Louter-geluid en louter-videobeeld (vooraf opgenomen)

Voor media met vooraf opgenomen louter-geluid en vooraf opgenomen louter-videobeeld is het volgende waar, behalve als de audio of video een media-alternatief voor tekst is en duidelijk als zodanig is gelabeld:

- Vooraf opgenomen louter-geluid: Er wordt een alternatief geleverd voor op tijd gebaseerde media dat equivalente informatie geeft voor vooraf opgenomen louter geluid content.
- Vooraf opgenomen louter-videobeeld: Er wordt een alternatief geleverd voor op tijd gebaseerde media of een geluidsspoor dat equivalente informatie geeft voor vooraf opgenomen louter-videobeeld content.

Resultaat

Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau A

Succescriterium 1.2.2 Ondertitels voor doven en slechthorenden (vooraf opgenomen)

Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle vooraf opgenomen audiocontent in gesynchroniseerde media, behalve als het mediabestand een media-alternatief voor tekst is en duidelijk als zodanig is gelabeld.

Resultaat

Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau A**Succescriterium 1.2.3 Audiodescriptie of media-alternatief (vooraf opgenomen)**

Er wordt een alternatief geleverd voor op tijd gebaseerde media of audiodescriptie van de vooraf opgenomen videocontent geleverd voor gesynchroniseerde media, behalve als het mediabestand een media-alternatief voor tekst is en duidelijk als zodanig is gelabeld.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau AA**Succescriterium 1.2.4 Ondertitels voor doven en slechthorenden (live)**

Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle live audiocontent in gesynchroniseerde media.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau AA**Succescriterium 1.2.5 Audiodescriptie (vooraf opgenomen)**

Er wordt een audiodescriptie geleverd voor alle vooraf opgenomen videocontent in gesynchroniseerde media.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Richtlijn 1.3 Aanpasbaar

Creëer content die op verschillende manieren gepresenteerd kan worden (bijvoorbeeld eenvoudiger layout) zonder verlies van informatie of structuur.

Niveau A**Succescriterium 1.3.1 Info en relaties**

Informatie, structuur en relaties overgebracht door presentatie kunnen door software bepaald worden of zijn beschikbaar in tekst.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> Staan onder de H2 "Doel" 3 links die lijden naar "Onze werkwijze", "Recent afgerond onderzoek" en "Recent gestart onderzoek". Deze links staan in de structuur onder de H2 van "Doel" maar zijn hier niet aan gerelateerd. Door een extra H2 toe te voegen

tussen de net benoemde links en de tekst die wel bij de kop "Doel" hoort, welke beschrijvend is voor de links, zal de structuur duidelijker worden voor mensen die afhankelijk zijn van een screen reader.

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/verkeersveiligheid> wordt gebruik gemaakt van het
 element om witregels te creëren. Deze witregel wordt voorgelezen aan mensen met een schermlezer als een leeg element hierdoor wordt dit afgekeurd onder dit succescriteria. html-elementen moeten gebruikt worden voor de structuur en om informatie over te brengen en niet voor de opmaak. Deze
 elementen zijn (onder andere) te vinden onder het laatste item in de lijsten die vallen onder de koppen "Doel" en "Hoofdvraag".

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/nieuws/artikel/vacature-2026> wordt meerdere malen gebruik gemaakt van het element. Het element legt nadruk op de desbetreffende tekst. Dit gebeurt ook wanneer gebruik wordt gemaakt van een schermlezer. Vanwege deze reden is het niet de bedoeling dat gehele zinnen of zinsdelen gebruik maken van dit element. Mocht de tekst nog wel dik gedrukt moeten worden dan kan gebruik gemaakt van het element.

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/ruimtelijke-projecten-leiderdorp> en <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/verkeersveiligheid> is een sidebar aanwezig met "anchor-links". Door boven de links een H2 te plaatsen zal het duidelijker zijn waar deze links voor dienen en de onderlinge relaties verbeteren. Deze H2 is wel aanwezig op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onze-werkwijze> en de tekst "Op deze pagina" is ook te zien bij 200% zoom als een knop.

De PDF op https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_Digitale_veiligheid/Bestuurlijke_reactie_Digitale_Veiligheid_Leiden.pdf bevat geen tags, dus is bij deze in zijn geheel afgekeurd. Let op bij het exporteren naar PDF dat de toegankelijkheidstags meegenomen worden zodat mensen die gebruik maken van een schermlezer ook de informatie kunnen begrijpen.

De PDF's op https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2022_Verwijzen_in_jeugdzorg/2021-05_Bijlage_Onderzoeksaanpak_verwijzingen_Jeugdzorg.pdf https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2025_Meta-analyse_Participatie/Rekenkamerbrief_meta-analyse_Participatie_Leiderdorp.pdf en https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf bevatten allemaal lege <p> tags om witregels te creëren. Dit gebeurt ook wanneer <p> tags aanwezig zijn binnen andere tags, zoals binnen tabellen. Deze witregels worden door een schermlezer voorgelezen als "leeg" en wordt bij deze dus afgekeurd. In sommige gevallen is er ook een lege <H2> tag, of vergelijkbaar, zoals op pagina vier van het onderzoeksdocument naar verwijzing in de jeugdzorg.

Dezelfde PDF's maken ook gebruik van <p> tags voor koppen, waar een <h1>, <H2> of vergelijkbaar gebruikt moet worden. Voorbeelden zijn "Managementsamenvatting" op de tweede pagina van het rapport ruimtelijke documenten, "Meta-analyse Participatie" op de tweede pagina van de Rekenkamerbrief en "Onderzoek naar verwijzingen in de jeugdzorg" op de eerste pagina van het document over jeugdzorg.

Ook bevatten meerdere PDF's tabellen welke niet nodig zijn of niet goed gestructureerd zijn. Zo heeft De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2025_Meta-analyse_Participatie/Rekenkamerbrief_meta-analyse_Participatie_Leiderdorp.pdf op de tweede pagina na het voorblad een tabel voor de adres en contact gegevens. Het gebruik van de tabel zorgt er voor dat de informatie minder duidelijk wordt omdat relaties en verbanden worden getrokken die niet nodig zijn. Op pagina 11 van

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2022_Verwijzen_in_jeugdzorg/2021-05_Bijlage_Onderzoeksaanpak_verwijzingen_Jeugdzorg.pdf staat een tabel welke niet gebruik maakt van tabelkoppen. Dit zorgt ervoor dat de informatie en relaties niet duidelijk worden gedeeld aan gebruikers van een schermlezer.

De PDF

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf bevat een tabel op pagina 25 voor informatie die niet in een tabel hoeft te staan. De tabel bevat slechts 1 kop, inclusief met meerdere lege <p> tags er in. Op pagina 28 en 29 staat een tabel. Het deel van de tabel op pagina 29 is niet gelinkt aan de tabelkoppen die staan op pagina 28. Hierdoor is de relatie niet duidelijk voor gebruikers. Als aansluiting, en dit is niet een afkeuring maar wel advies zodat de informatie duidelijker wordt voor zowel mensen met als zonder een beperking. De informatie in kolom 3, "Onderzoeksonderdeel" brengt niet duidelijk over dat elke regel gerelateerd is aan één van de lijstitems van kolom twee.

Bovenstaande punten betreffende de PDF's zijn slechts voorbeelden. Bovenstaande problemen zijn vaker terug te vinden in de structuur en relaties van de documenten. Ook zijn er nog andere problemen aanwezig zoals tekst die niet als lijst is gemarkeerd wanneer dit wel nodig is.

Niveau A

Succescriterium 1.3.2 Betekenisvolle volgorde

Als de volgorde waarin content wordt gepresenteerd van invloed is op zijn betekenis, kan een correcte leesvolgorde door software bepaald worden.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf bevat meerdere figuren welke een tabel weergave hebben zonder tabel tags te hebben. De informatie in deze figuren wordt niet op een duidelijke volgorde gepresenteerd aan de lezer wanneer er gebruik wordt gemaakt van hulpprogramma's zoals schermlezers. De onduidelijke volgorde veroorzaakt ook problemen voor het begrijpen welke onder 1.3.3. kunnen vallen, maar worden in dit geval niet nogmaals afgekeurd.

Niveau A**Succescriterium 1.3.3 Zintuiglijke eigenschappen**

Instructies die geleverd worden om content te begrijpen en te bedienen zijn niet alleen afhankelijk van zintuiglijke eigenschappen van componenten zoals vorm, kleur, omvang, visuele locatie, oriëntatie of geluid.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 1.3.4 Weergavestand**

De content beperkt de weergave en bediening niet tot een enkele presentatie-oriëntatie, zoals stand of liggend, tenzij een specifieke presentatie-oriëntatie essentieel is.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Succescriterium 1.3.5 Identificeer het doel van de input

Het doel van elk invoerveld waarmee informatie van de gebruiker wordt verzameld, kan door software bepaald worden wanneer:

- Het invoerveld een doel dient dat is geïdentificeerd in de paragraaf Inputdoelen voor componenten van de gebruikersinterface; en
- De content wordt geïmplementeerd met behulp van technologieën die ondersteuning bieden bij het identificeren van de verwachte betekenis van formulier-invoergegevens.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://formulieren.windinternet.nl/formcycle/form/provide/4096/> staat een formulier waar om persoonsgegevens worden gevraagd. Hier staat autocomplete wel aan, maar wordt niet programmatisch aangegeven wat voor input nodig is. Door bijvoorbeeld autocomplete="family-name" te gebruiken zal de gebruiker de invoervelden automatisch kunnen laten invullen wanneer dit al is opgeslagen in de webbrowser, zonder dat de browser moet gokken wat er verwacht wordt.

Richtlijn 1.4 Onderscheidbaar

Maak het voor gebruikers gemakkelijker om content te horen en te zien, waaronder scheiding van voorgrond en achtergrond.

Niveau A**Succescriterium 1.4.1 Gebruik van kleur**

Kleur wordt niet als het enige visuele middel gebruikt om informatie over te brengen, een actie aan te geven, tot een reactie op te roepen of een visueel element te onderscheiden.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 1.4.2 Geluidsbediening**

Als een geluidswaergave op een webpagina automatisch meer dan 3 seconden speelt, is er of een mechanisme beschikbaar om de geluidswaergave te pauzeren of te stoppen, of er is een mechanisme beschikbaar om het geluidsvolume onafhankelijk van het overall systeemvolume te regelen.

Resultaat

Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau AA**Succescriterium 1.4.3 Contrast (minimum)**

De visuele waergave van tekst en afbeeldingen van tekst heeft een contrastverhouding van ten minste 4,5:1, behalve in de volgende gevallen:

- Grote tekst: Grote tekst en afbeeldingen van grote tekst hebben een contrastverhouding van ten minste 3:1;
- Incidenteel: Tekst of afbeeldingen van tekst die deel zijn van een inactieve component van de gebruikersinterface, die puur decoratief zijn, die voor niemand zichtbaar zijn, of die onderdeel zijn van een afbeelding die significant andere visuele content bevat, hebben geen contrasteis.
- Logotypes: Tekst die onderdeel is van een logo of merknaam heeft geen contrasteis.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onderzoeken> en andere onderzochte pagina's, wanneer een blauwe link de focus krijgt dan zal de link-tekst lichter van kleur worden. Wanneer dit gebeurt op een lichtblauwe achtergrond dan zal het contrast te laag worden (4,2:1) en hierdoor kan de tekst te moeilijk leesbaar worden voor mensen met een visuele beperking.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf bevat meerdere figuren. De figuren bevatten blauwe tekst op een rode achtergrond. De contrast hiervan is te laag (3,37:1) waardoor het moeilijk is om te lezen. Ook bevat het voorblad een willekeurige "s" welke een te laag contrast heeft met de huizen op de achtergrond.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2025_Meta-analyse_Participatie/Rekenkamerbrief_meta-analyse_Participatie_Leiderdorp.pdf heeft op het voorblad de tekst "Rekenkamerbrief" welke een te laag contrast heeft.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2022_Verwijzen_in_jeugdzorg/2021-05_Bijlage_Onderzoeksaanpak_verwijzingen_Jeugdzorg.pdf bevat blauwe tekst op pagina 1, 2 en 3 welke een te laag contrast heeft.

Niveau AA

Succescriterium 1.4.4 Herschalen van tekst

Behalve voor ondertitels voor doven en slechthorenden en afbeeldingen van tekst, kan tekst zonder hulptechnologie tot 200 procent schalen zonder verlies van content of functionaliteit.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Alhoewel het niet een afkeuring is omdat de tekst nog leesbaar is, wordt wel het advies gegeven om de sidebar, welke bovenaan het scherm komt te staan bij 200% zoom op pagina's zoals <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onze-werkwijze> aan te passen zodat de tekst eronder niet wordt geblokkeerd. Dit komt ook terug bij 1.4.10.

Niveau AA

Succescriterium 1.4.5 Afbeeldingen van tekst

Als de gebruikte technologieën de visuele weergave tot stand kunnen brengen, gebruik dan liever tekst in plaats van afbeeldingen van tekst om informatie over te brengen, behalve in de volgende gevallen:

- Aanpasbaar: De afbeelding van tekst kan visueel aangepast worden aan de eisen van de gebruiker;
- Essentieel: Een specifieke weergave van tekst is essentieel voor de informatie die wordt overgebracht.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 1.4.10 Reflow**

Content kan zonder verlies van informatie of functionaliteit en zonder te moeten scrollen in twee dimensies, worden weergegeven voor:

- Verticaal scrollbare content met een breedte gelijkwaardig aan 320 CSS-pixels;
- Horizontaal scrollbare content met een hoogte gelijkwaardig aan 256 CSS-pixels;

Met uitzondering van delen van de content die voor het gebruik of de betekenis een tweedimensionale lay-out vereisen.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De bevinding bij 1.4.4. komt hier ook terug, maar in dit geval zorgt ook de Web Accessibility widget ervoor dat de tekst eronder moeilijker te lezen wordt.

Niveau AA**Succescriterium 1.4.11 Contrast van niet-tekstuele content**

De visuele weergave van het volgende heeft een contrastverhouding van ten minste 3:1 ten opzichte van aangrenzende kleuren:

- Componenten van de gebruikersinterface: Visuele informatie die vereist is om componenten van de gebruikersinterface en statussen te identificeren, met uitzondering van inactieve componenten of componenten waarvan de weergave van de component wordt bepaald door de user agent en niet wordt aangepast door de auteur;
- Grafische objecten: Delen van afbeeldingen die vereist zijn om de content te begrijpen, behalve wanneer een specifieke weergave van afbeeldingen essentieel is voor de informatie die wordt overgebracht.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op elke pagina die valt onder <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> heeft het vergrootglas in de zoekbalk een te laag contrast.

Op elke pagina met de Web Accessibility widget van Sienna, wanneer de focus in de widget op de knop "Sluiten" is, dan heeft de focus indicator te weinig contrast met de achtergrond. Ditzelfde probleem ontstaat voor de focus indicator van de knop ernaast.

Ook heeft de buitenste rand van de toegankelijkheidswidget voordat het wordt geopend niet voldoende contrast met de footer. Omdat er een witte rand in zit is de contrast van de knop zelf nog voldoende om niet afgekeurd te worden, maar wanneer de focus op de knop komt dan heeft de focus indicator dezelfde kleur als de knop, waardoor dit wel wordt afgekeurd.

Niveau AA**Succescriterium 1.4.12 Tekstafstand**

Bij content die wordt geïmplementeerd met opmaaktalen die de volgende stijleigenschappen voor tekst ondersteunen, is er geen sprake van verlies van content of functionaliteit door het instellen van alle volgende, en door het niet wijzigen van andere stijleigenschappen:

- Regelhoogte (regelafstand) naar ten minste 1,5 keer de lettergrootte;
- Afstand tussen alinea's naar ten minste 2 keer de lettergrootte;
- Letterafstand (spatiëren van letters) naar ten minste 0,12 keer de lettergrootte;
- Spatiëren van woorden naar ten minste 0,16 keer de lettergrootte.

Uitzondering: Menselijke talen en scripts die geen gebruik maken van een of meer van deze eigenschappen voor tekststijl in schriftelijke tekst, kunnen voldoen aan de eisen door alleen gebruik te maken van de eigenschappen die bestaan voor de betreffende combinatie van taal en script.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 1.4.13 Content bij hover of focus**

Wanneer aanvullende content zichtbaar wordt en daarna weer verborgen, door het gebruik van hover met de aanwijzer of focus met het toetsenbord, gelden de volgende zaken:

- Sluiten: Er is een mechanisme beschikbaar waarmee de aanvullende content kan worden gesloten zonder de aanwijzer hover of de toetsenbordfocus te verplaatsen, tenzij de aanvullende content een invoerfout communiceert of andere content niet verbergt of vervangt;
- Aanwijsbaar: Wanneer een aanwijzer hover aanvullende content kan activeren, dan kan de aanwijzer over de aanvullende content worden bewogen zonder dat deze verdwijnt;
- Aanhouden: De aanvullende content blijft zichtbaar totdat de oorzaak voor de hover of focus is verwijderd, de gebruiker de content sluit of de informatie niet langer geldig is.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Principe 2. Bedienbaar

Componenten van de gebruikersinterface en navigatie moeten bedienbaar zijn.

Richtlijn 2.1 Toetsenbordtoegankelijk

Maak alle functionaliteit beschikbaar vanaf een toetsenbord.

Niveau A

Succescriterium 2.1.1 Toetsenbord

Alle functionaliteit van de content is bedienbaar via een toetsenbordinterface zonder dat afzonderlijke toetsaanslagen aan tijd gebonden zijn, behalve als de onderliggende functie een invoer vereist die afhangt van het pad dat de gebruiker aflegt en niet alleen van de eindpunten.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op elke pagina moet de zoekbalk die valt onder <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> zal de "zoeken" knop niet bedienbaar wanneer een zoekopdracht wordt ingevoerd in het invulveld. Alhoewel de tabindex 0 is, zodra iets wordt ingevuld in het zoekopdracht venster zal de "zoekopdracht starten" knop een tabindex van -1 krijgen. Dit is gedaan zodat het wordt overgeslagen wanneer de lijst met zoekresultaten verschijnt, maar ook wanneer de resultaten verdwijnen zal de tabindex -1 blijven, en hierdoor blijft de zoeken knop niet functioneel.

Niveau A

Succescriterium 2.1.2 Geen toetsenbordval

Als de toetsenbordfocus met de toetsenbordinterface verplaatst kan worden naar een component van de pagina, dan kan de focus ook met alleen de toetsenbordinterface weer van dat component weg worden bewogen, en als er meer nodig is dan de standaard pijl- of tabtoetsen of andere standaard methoden om de focus te verplaatsen, dan wordt de gebruiker geïnformeerd over de manier waarop de focus kan worden verplaatst.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 2.1.4 Enkel teken sneltoetsen**

Wanneer een sneltoets in content wordt geïmplementeerd door alleen letters (inclusief hoofdletters en kleine letters), leestekens, cijfers of symbolen te gebruiken, geldt ten minste één van de volgende zaken:

Uitzetten: Er is een mechanisme beschikbaar waarmee de sneltoets kan worden uitgezet;

Opnieuw toewijzen: Er is een mechanisme beschikbaar om de sneltoets opnieuw toe te wijzen aan één of meerdere niet-afdrukbare tekens (bijv. Ctrl, Alt, enz.);

Alleen actief bij focus: De sneltoets voor een component van de gebruikersinterface is alleen actief wanneer de betreffende component de focus heeft.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Richtlijn 2.2 Genoeg tijd

Geef gebruikers genoeg tijd om content te lezen en te gebruiken.

Niveau A**Succescriterium 2.2.1 Timing aanpasbaar**

Voor elke tijdslimiet die door de content wordt ingesteld, geldt ten minste één van de volgende zaken:

- Uitzetten: De gebruiker kan de tijdslimiet uitzetten voordat die wordt bereikt; of
- Aanpassen: De gebruiker mag de tijdslimiet aanpassen voordat deze is verstreken over een bereik van ten minste tien keer de standaardinstelling; of
- Verlengen: De gebruiker wordt gewaarschuwd voor de tijd afloopt en krijgt ten minste 20 seconden om de tijdslimiet met een eenvoudige handeling te verlengen (bijvoorbeeld, "druk op de spatiebalk"), en de gebruiker mag de tijdslimiet ten minste tien keer verlengen; of
- Real-time uitzondering: De tijdslimiet is onderdeel van een realtime gebeurtenis (een veiling bijvoorbeeld) en er is geen alternatief voor de tijdslimiet mogelijk; of
- Essentiële uitzondering: De tijdslimiet is essentieel en verlenging zou de activiteit ongeldig maken; of
- 20 uur uitzondering: De tijdslimiet is langer dan 20 uur.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau A**Succescriterium 2.2.2 Pauzeren, stoppen, verbergen**

Voor alle bewegende, knipperende, scrollende of automatisch actualiserende informatie gelden alle volgende zaken:

- Bewegen, knipperen, scrollen: Voor bewegende, knipperende of scrollende informatie die (1) automatisch start, (2) langer dan vijf seconden duurt, en (3) parallel met andere content wordt getoond, is er een mechanisme voor de gebruiker om dit te pauzeren, te stoppen of te verbergen, tenzij de beweging, knippering of scrolling, onderdeel is van een activiteit waar ze essentieel is en
- Automatisch actualiserend: Voor elke soort automatisch actualiserende informatie die (1) automatisch start en (2) parallel met andere content wordt gepresenteerd, is er een mechanisme voor de gebruiker om dit te pauzeren, te stoppen of te verbergen of de frequentie van de actualisering in te stellen, tenzij de automatische actualisering onderdeel is van een activiteit waar ze essentieel is.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Richtlijn 2.3 Toevallen

Ontwerp content niet op een manier waarvan bekend is dat die toevallen of fysieke reacties veroorzaakt.

Niveau A**Succescriterium 2.3.1 Drie flitsen of beneden drempelwaarde**

Webpagina's bevatten niets wat meer dan drie keer flitst in enige periode van één seconde of de flits is beneden de algemene flits- en rodeflitsdrempelwaarden.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 2.4 Navigeerbaar

Lever manieren om gebruikers te helpen navigeren, content te vinden en te bepalen waar ze zijn.

Niveau A**Succescriterium 2.4.1 Blokken omzeilen**

Er is een mechanisme beschikbaar om blokken content die op meerdere webpagina's worden herhaald te omzeilen.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op verschillende pagina's, zoals op pagina

<https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/verkeersveiligheid> zal de skiplink, welke wel goed

aanwezig is, de focus brengen naar het kruimelpad. Alhoewel het een grijs gebied is of het kruimelpad wel of niet overgeslagen moet worden, wordt in dit geval de sidebar niet overgeslagen terwijl dit wel moet. De beste oplossing is in dit geval om de focus standaard te brengen naar de eerste link van de main content. Dit zal dus standaard na het kruimelpad en na de sidebar zijn. Wel is het toegestaan om een extra skiplink toe te voegen die je naar de sidebar zal brengen als dit gewenst is.

Niveau A

Succescriterium 2.4.2 Paginatitel

Webpagina's hebben titels die het onderwerp of doel beschrijven.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> is de titel van de pagina "Rekenkamer Leiden & Leiderdorp - Rekenkamer Leiden & Leiderdorp". Hier wordt tweemaal hetzelfde herhaalt in plaats van dat hier wordt benoemd dat dit de hoofdpagina is. Let op dat de titel niet tweemaal dezelfde tekst hoeft te herhalen, tenzij de beschrijving in de titel van de pagina meer informatie heeft en het noodzakelijk is om duidelijkheid te creëren. Hetzelfde probleem is te vinden op pagina

<https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onderzoeken> met de titel "Onderzoeken van Rekenkamer Leiden & Leiderdorp - Rekenkamer Leiden & Leiderdorp" en

<https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/rekenkamer-leiden-leiderdorp> met dezelfde titel als de hoofdpagina "Rekenkamer Leiden & Leiderdorp - Rekenkamer Leiden & Leiderdorp".

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf bevat geen documenttitel.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2025_Meta-analyse_Participatie/Rekenkamerbrief_meta-analyse_Participatie_Leiderdorp.pdf bevat een titel maar deze titel is niet beschrijvend genoeg om duidelijk te maken waar De PDF over gaat.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2022_Verwijzen_in_jeugdzorg/2021-05_Bijlage_Onderzoeksaanpak_verwijzingen_Jeugdzorg.pdf bevat geen titel.

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_Digitale_veiligheid/Bestuurlijke_reactie_Digitale_Veiligheid_Leiden.pdf bevat geen titel.

Niveau A**Succescriterium 2.4.3 Focus volgorde**

Als in webpagina's sequentieel genavigeerd kan worden en de navigatiesequenties hebben invloed op de betekenis of het gebruik, dan krijgen focusbare componenten de focus in de juiste volgorde waardoor betekenis en bedienbaarheid behouden blijft.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Alhoewel het niet wordt afgekeurd, wordt hier wel het advies gegeven dat als de bevindingen over de sidebar worden verbeterd, ook de focus volgorde verbeterd kan worden zoals op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onze-werkwijze>. Dit zodat de sidebar, bij 200% zoom of meer, niet bovenin het scherm zal staan terwijl het wordt overgeslagen door het toetsenbord tot de rest van de hoofdcontent is bereikt onderaan de pagina.

Niveau A**Succescriterium 2.4.4 Linkdoel (in context)**

Het linkdoel kan bepaald worden uit enkel de linktekst of uit de linktekst samen met zijn door software bepaalde linkcontext, behalve daar waar het doel van de link een dubbelzinnige betekenis kan hebben voor gebruikers in het algemeen.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> en alle andere onderzochte pagina's met het logo van gemeenteraad Leiden welke als link fungeert naar de hoofdpagina, bevat het logo geen duidelijk linkdoel. Door als titel "hoofdpagina" toe te voegen zal dit worden verholpen.

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/zoeken?q=zaken> kunnen zoek zoekresultaten verfijnd worden door op links te klikken die de zoekresultaten aanpassen. Dit zijn links zoals "Pagina", "Nieuwsbericht", "Dit jaar", etc. De links hebben geen goede toegankelijkheidsnaam om dit te verduidelijken.

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/zoeken?q=zaken> zal een link naar de zoekresultaten bestaan uit de H1 van de pagina waar het naar toe leidt, wat vaak goed zal zijn, maar wanneer het om een PDF gaat zal de bestandsnaam worden gebruikt. Dit kan voor onduidelijke linkdoelen zorgen zoals "Z.20.111899.225933_Rekenkamerrapport_Duurzaam_Leiderdorp_RBS_getekend.pdf" om op pagina https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2021_Duurzaamheid/Z.20.111899.225933_Rekenkamerrapport_Duurzaam_Leiderdorp_RBS_getekend.pdf te komen. Zorg ervoor dat als bestandsnamen worden gebruikt als linkdoel, de bestandsnaam duidelijk is.

Dit is geen afkeuring maar wel advies voor optimalisatie. Op dit moment is op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/nieuws/volledig-nieuwsoverzicht> een pagina navigatie aanwezig. Dit is op dit moment mooi geïmplementeerd en er is goed gedacht aan toegankelijkheid door een title-element te gebruiken om te verduidelijken dat je van pagina wisselt. Nu wordt wel tweemaal voorgelezen over welke pagina het gaat. Door gebruik te maken van een aria-label zou de leesbare tekst overschreden moeten worden waardoor alleen "ga pagina 2" voorgelezen wordt (het advies is ook om de tekst aan te passen naar "pagina 2" of "ga naar pagina 2").

Dit is geen afkeuring maar wel advies om best practises te volgen. Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/schuldhulpverlening> staan links die meerdere malen terug komen op dezelfde pagina. Een voorbeeld is een link met de tekst "aangekondigd". Verderop staat een link naar dezelfde pagina (PDF document). De tweede link heeft een ander linkdoel waardoor gebruikers kunnen verwachten dat ze naar een andere pagina gestuurd worden. De eerste link heeft al een onduidelijk doel, vooral omdat er geen aanduiding is dat dit naar een PDF zal leiden. Dit komt voor op meerdere pagina's waar documenten worden gedeeld. Probeer waar mogelijk het linkdoel hetzelfde te houden, en aan te geven als het een link is naar een PDF die in een extern tabblad wordt geopend.

Niveau AA

Succescriterium 2.4.5 Meerdere manieren

Er is meer dan één manier beschikbaar om een webpagina binnen een verzameling webpagina's te vinden, behalve wanneer de webpagina het resultaat is van, of een stap in, een proces.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA

Succescriterium 2.4.6 Koppen en labels

Koppen en labels beschrijven het onderwerp of doel.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De bevinding die is gedaan op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/zoeken?q=zaken> met betrekking de zoekresultaten bij 2.4.4 wordt hier ook fout gekeurd omdat de onduidelijke links ook dienen als koppen.

Niveau AA**Succescriterium 2.4.7 Focus zichtbaar**

Elke gebruikersinterface die met een toetsenbord te bedienen is, heeft een bedieningswijze waarbij de indicator van de toetsenbordfocus zichtbaar is.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op elke pagina met de zoekbalk, zoals op pagina

<https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onderzoeken> wanneer het invulveld wordt ingevuld en de zoekresultaten komen zullen de resultaten automatisch verdwijnen wanneer de focus door de resultaten springt en de zoekresultaten worden verlaten. Dit is goed! Het probleem is dat dit niet gebeurt wanneer shift+tab wordt gebruikt om de zoek functie te verlaten, waardoor de resultaten blijven staan en content (en de focus op de content) geblokkeerd kan worden.

Niveau AA**Succescriterium 2.4.11 Focus niet bedekt (minimum)**

Wanneer een component van de gebruikersinterface de toetsenbordfocus krijgt, wordt die component niet volledig bedekt door de content die door de auteur is gecreëerd.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op elke pagina met de zoekbalk, zoals op pagina

<https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onderzoeken> wanneer het invulveld wordt ingevuld en de zoekresultaten komen zullen de resultaten automatisch verdwijnen wanneer de focus door de resultaten springt en de zoekresultaten worden verlaten. Dit is goed! Het probleem is dat dit niet gebeurt wanneer shift+tab wordt gebruikt om de zoek functie te verlaten, waardoor de resultaten blijven staan en content (en de focus op de content) geblokkeerd kan worden.

Richtlijn 2.5 Input modaliteiten

Maak het eenvoudiger voor gebruikers om de functionaliteit te bedienen met andere vormen van invoer dan alleen het toetsenbord.

Niveau A**Succescriterium 2.5.1 Aanwijzergebaren**

Alle functionaliteit waarmee bij de bediening gebruik wordt gemaakt van meerpunts- of padgebaseerde gebaren, kan worden bediend met een enkele aanwijzer zonder een padgebaseerd gebaar, tenzij een meerpunts- of padgebaseerd gebaar essentieel is.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau A**Succescriterium 2.5.2 Aanwijzerannulering**

Voor functionaliteit die kan worden bediend met een enkele aanwijzer, geldt ten minste één van de volgende zaken:

- Geen down-event: Het down-event van de aanwijzer wordt niet gebruikt om enig onderdeel van de functie uit te voeren;
- Afbreken of ongedaan maken: De functie wordt voltooid door het up-event en er is een mechanisme beschikbaar om de functie af te breken voordat deze wordt voltooid of om de functie ongedaan te maken als deze is voltooid;
- Up reversal: Met het up-event wordt elk resultaat van het voorgaande down-event ongedaan gemaakt;
- Essentieel: Het voltooien van de functie met het down-event is essentieel.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 2.5.3 Label in naam**

Bij componenten van de gebruikersinterface met labels die tekst of afbeeldingen van tekst bevatten, bevat de naam de tekst die visueel wordt weergegeven.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 2.5.4 Bewegingsactivering**

Functionaliteit die kan worden bediend door de beweging van een apparaat of beweging van een gebruiker, kan ook worden bediend met componenten van de gebruikersinterface. De reactie op de beweging kan worden uitgeschakeld om onbedoelde activering te voorkomen, behalve wanneer: Ondersteunde interface: De beweging wordt gebruikt om de functionaliteit te bedienen via een door toegankelijkheid ondersteunde interface; Essentieel: De beweging is essentieel voor de functie en wanneer de reactie op de beweging wordt uitgeschakeld, wordt de activiteit ongeldig gemaakt.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau AA**Succescriterium 2.5.7 Sleepbewegingen**

Alle functionaliteit die voor de bediening gebruik maakt van een sleepbeweging kan worden bereikt door een enkele aanwijzer zonder slepen, tenzij slepen essentieel is of de functionaliteit wordt bepaald door de user agent en niet wordt aangepast door de auteur.

Resultaat

✓ Niet aanwezig: Dit succescriterium is niet van toepassing op de onderzochte set pagina's.

Niveau AA**Succescriterium 2.5.8 Grootte van het aanwijsgebied (minimum)**

De grootte van het aanwijsgebied voor aanwijzerinvoer is ten minste 24 bij 24 CSS pixels; behalve in de volgende gevallen; wanneer kleinere aanwijsgebieden voldoende afstand tot elkaar hebben; wanneer dezelfde functie via een ander geschikt bedieningselement beschikbaar is; wanneer het aanwijsgebied inline in tekst staat; wanneer de user agent de grootte bepaalt; of wanneer een specifieke weergave essentieel of wettelijk vereist is.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Principe 3. Begrijpelijk

Informatie en de bediening van de gebruikersinterface moeten begrijpelijk zijn.

Richtlijn 3.1 Leesbaar

Maak tekstcontent leesbaar en begrijpelijk.

Niveau A

Succescriterium 3.1.1 Taal van de pagina

De standaard menselijke taal van diverse webpagina's kan door software bepaald worden.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

De PDF op

https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_Digitale_veiligheid/Bestuurlijke_reactie_Digitale_Veiligheid_Leiden.pdf heeft geen taal toegewezen gekregen.

Niveau AA

Succescriterium 3.1.2 Taal van onderdelen

De menselijke taal van elke passage of zin in de content kan door software bepaald worden, behalve waar het gaat om eigennamen, technische termen, woorden uit een onbepaalde taal en woorden of zinsdelen die deel zijn gaan uitmaken van het jargon van de onmiddellijk omringende tekst.

Resultaat

 Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 3.2 Voorspelbaar

Maak het uiterlijk en de bediening van webpagina's voorspelbaar.

Niveau A

Succescriterium 3.2.1 Bij focus

Als een component van de gebruikersinterface de focus krijgt, dan veroorzaakt dat geen contextwijziging.

Resultaat

 Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 3.2.2 Bij input**

Verandering van de instelling van een component van de gebruikersinterface veroorzaakt niet automatisch een contextwijziging, tenzij de gebruiker geïnformeerd is over het gedrag vóór het gebruik van de component.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 3.2.3 Consistente navigatie**

Navigatiemechanismen, die op meerdere webpagina's binnen een verzameling webpagina's herhaald worden, komen elke keer dat ze worden herhaald in dezelfde relatieve volgorde voor, tenzij een verandering wordt geïnitieerd door de gebruiker.

Resultaat

✗ Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/schuldhulpverlening> krijgt de sidebar de focus voordat de content onder de H1 de focus ontvangt. Op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onze-werkwijze> is ook een sidebar aanwezig, welke pas de focus ontvangt na de hoofdcontent onder de H1. Dit kan verwarrend zijn voor gebruikers die met het toetsenbord navigeren omdat ze niet kunnen weten welke volgorde ze op een pagina kunnen verwachten.

Niveau AA**Succescriterium 3.2.4 Consistente identificatie**

Componenten die dezelfde functionaliteit hebben binnen een verzameling webpagina's worden consistent geïdentificeerd.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 3.2.6 Consistente hulp**

Als een webpagina een van de volgende hulpmechanismen bevat en die mechanismes op meerdere webpagina's binnen een verzameling webpagina's worden herhaald, dan komen ze in dezelfde relatieve volgorde voor ten opzichte van andere paginacontent, tenzij een wijziging wordt geïnitieerd door de gebruiker: menselijke contactgegevens, menselijk contactmechanisme, zelfhulpoptie en een volledig geautomatiseerd contactmechanisme.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Richtlijn 3.3 Assistentie bij invoer

Help gebruikers om fouten te vermijden en ze te verbeteren.

Niveau A**Succescriterium 3.3.1 Foutidentificatie**

Als een invoerfout automatisch ontdekt wordt, dan wordt het onderdeel waar de fout zit geïdentificeerd en wordt de fout tekstueel aan de gebruiker meegedeeld.

Resultaat

Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op pagina <https://formulieren.windinternet.nl/formcycle/form/provide/4096/> is een formulier aanwezig. Wanneer een verplicht invoerveld wordt overgeslagen of niet is ingevuld bij het verzenden dan komt de melding "Dit veld is verplicht". Dit is een instructie maar geen foutmelding. Bij een foutmelding moet worden beschreven wat er fout is gegaan. Dit zal duidelijker maken voor mensen cognitieve-, taal en leerbeperkingen om de betekenis van foutmeldingen te begrijpen en wat van ze verwacht worden.

Bij dezelfde formulieren, alhoewel het niet wordt afgekeurd omdat de invoerfout niet automatisch ontdekt wordt, zal er wel een foutmelding komen wanneer er iets fout is ingevuld. Dit is waarschijnlijk wanneer bij het email invoerveld niet een geldig e-mailadres wordt ingevoerd. Dit kan mogelijk verholpen worden door het formulier aan te passen zodat bij het e-mail invoerveld als invoer iets moet worden ingevuld wat als email kan doorgaan.

Niveau A**Succescriterium 3.3.2 Labels of instructies**

Als de content gebruikersinvoer vereist, dan worden labels of instructies geleverd.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 3.3.3 Foutsuggestie**

Als een invoerfout automatisch ontdekt wordt en suggesties voor verbetering bekend zijn, dan worden de suggesties aan de gebruiker geleverd, tenzij dit de beveiliging of het doel van de content in gevaar zou brengen.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 3.3.4 Foutpreventie (wettelijk, financieel, gegevens)**

Voor webpagina's die wettelijke verplichtingen of financiële transacties voor de gebruiker uitvoeren, die, door gebruikers bedienbaar gegevens in gegevensopslagplaatsen verwijderen of wijzigen, of die antwoorden van de gebruiker verzenden, geldt ten minste één van de volgende zaken:

- Omkeerbaar: Verzendingen kunnen ongedaan gemaakt worden.
- Gecontroleerd: Door de gebruiker ingevoerde gegevens worden gecontroleerd op invoerfouten en de gebruiker wordt de mogelijkheid gegeven om ze te verbeteren.
- Bevestigd: Er is een mechanisme beschikbaar voor het beoordelen, bevestigen en verbeteren van informatie voordat de verzending wordt voltooid.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau A**Succescriterium 3.3.7 Overbodige invoer**

Informatie die eerder is ingevoerd door of aangeboden aan de gebruiker en opnieuw moet worden ingevoerd tijdens hetzelfde proces, is automatisch ingevuld of beschikbaar voor de gebruiker om te selecteren. Dit geldt niet wanneer opnieuw invoeren van de informatie essentieel is, wanneer de informatie nodig is om de security van de content te waarborgen of wanneer eerder ingevoerde informatie niet langer geldig is.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Niveau AA**Succescriterium 3.3.8 Toegankelijke authenticatie (minimum)**

Een cognitieve functietest, zoals het onthouden van een wachtwoord of het oplossen van een puzzel, is bij geen enkele stap van een authenticatieproces verplicht, tenzij die stap ten minste een van de volgende opties biedt: een alternatief in de vorm van een andere authenticatiemethode die niet afhankelijk is van een cognitieve functietest, een mechanisme dat de gebruiker helpt bij het voltooien van de cognitieve functietest, objectherkenning waarbij de test gericht is op het herkennen van objecten, of persoonlijke content waarbij de test is gericht op het identificeren van niet-tekstuele content die de gebruiker zelf aan de website heeft verstrekt.

Resultaat

✓ Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Principe 4. Robuust

Content moet voldoende robuust zijn om betrouwbaar geïnterpreteerd te kunnen worden door een breed scala van user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.

Richtlijn 4.1 Compatibel

Maximaliseer compatibiliteit met huidige en toekomstige user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.

Niveau A

Succescriterium 4.1.2 Naam, rol, waarde

Voor alle componenten van de gebruikersinterface (inclusief, maar niet uitsluitend voor formulierelementen, links en door scripts gegenereerde componenten), kunnen de naam (name) en rol (role) door software bepaald worden; toestanden (states), eigenschappen (properties) en waarden (values) die door de gebruiker ingesteld kunnen worden, kunnen door software ingesteld worden; en kennisgeving van veranderingen in deze items is beschikbaar voor user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.

Resultaat

 Voldoet niet: De onderzochte set pagina's voldoet niet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Op elke pagina met de Web Accessibility widget van Sienna, de toestand die standaard wordt weergegeven is "samengevouwen", ook wanneer de knop is uitgevouwen.

Ook de knoppen die gebruikt kunnen worden om aanpassingen te maken aan de opmaak van de pagina vermelden niet wat de toestand is wanneer ze worden geselecteerd of juist worden uitgeschakeld. De enige uitzondering zijn de knoppen voor het vergroten en verkleinen van de lettergrootte, welke standaard zal zeggen dat ze niet zijn ingedrukt.

Het volgende wordt niet fout gekeurd maar is wel als advies voor best practises. Op alle pagina's die vallen onder <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> en het kruimelpad hebben kan het waardevol zijn om het navigatie-element toe te voegen en dit een naam zoals "kruimelpad" te geven zodat gebruikers weten waar de links voor dienen. Door ook "aria-current" toe te voegen aan de laatste link in het kruimelpad zal de gebruiker weten dat dit de huidige pagina is. Dit is vooral belangrijk omdat bij sommige kruimelpaden wel de huidige pagina ook als link staat aangegeven, zoals op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/verkeersveiligheid> terwijl op andere pagina's de huidige pagina niet als link aanwezig is, zoals op pagina <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/rekenkamer-leiden-leiderdorp/lid/profiel/3-egdom>. Ook dit kan goed zijn om consistent te maken zodat gebruikers altijd weten wat ze kunnen verwachten.

Niveau AA**Succescriterium 4.1.3 Statusberichten**

In content die is geïmplementeerd met opmaaktalen kunnen statusberichten door software bepaald worden met behulp van rol (role) of eigenschappen (properties), zodat hulptechnologieën de berichten aan de gebruiker kunnen presenteren zonder dat ze de focus krijgen.

Resultaat

Voldoet: De onderzochte set pagina's voldoet aan dit succescriterium.

Bevindingen

Het wordt hier niet fout gekeurd, omdat er een statusbericht is op elke pagina die valt onder <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/> wanneer het invoerveld van de zoekfunctie wordt gebruikt in de header van de pagina. Wel is het advies om alleen de tekst "Gebruik de tab-toets om de lijst met suggesties te verkennen" als status melding te gebruiken. Wel is dan het extra advies om de tekst van het statusbericht te veranderen om gebruikers een beeld te geven hoeveel resultaten er zijn. Dit is voldoende om de gebruiker te informeren van een verandering in content waarna ze zelf door de zoekresultaten kunnen gaan. Dit zal er voor zorgen dat ze minder overbelast worden door alle informatie die wordt gegeven waarvan ze niet weten of het belangrijk is of niet.

Bijlage 1 – overzicht geteste pagina's

Dit onderzoek betreft een momentopname op basis van een steekproef. De steekproef is samengesteld aan de hand van het evaluatiedocument WCAG-EM. Hieronder volgt een lijst met de onderzochte pagina's die in de steekproef zijn opgenomen.

- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onze-werkwijze>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/toegankelijkheid>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/schuldhulpverlening>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/onderzoeken>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/nieuws/volledig-nieuwsoverzicht>
- <https://formulieren.windinternet.nl/formcycle/form/provide/4096/>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/verkeersveiligheid>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/rekenkamer-leiden-leiderdorp>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/rekenkamer-leiden-leiderdorp/lid/profiel/3-egdom>
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/zoeken?q=zaken>
- https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2022_Verwijzen_in_jeugdzorg/2021-05_Bijlage_Onderzoeksaanpak_verwijzingen_Jeugdzorg.pdf
- https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_Digitale_veiligheid/Bestuurlijke_reactie_Digitale_Veiligheid_Leiden.pdf
- https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2025_Meta-analyse_Participatie/Rekenkamerbrief_meta-analyse_Participatie_Leiderdorp.pdf
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/nieuws/artikel/vacature-2026>
- https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/fileadmin/Rekenkamer_bestanden/Dossiers/Dossier_2024_ruimtelijke_projecten_Leiderdorp/rapport_ruimtelijke_projecten.pdf
- <https://www.rekenkamerleidenleiderdorp.nl/ruimtelijke-projecten-leiderdorp>